



De minister van Binnenlandse Zaken en  
Koninkrijksrelaties (BZK)  
Mw. drs. K.H. Ollongren  
Postbus 20011  
2500 EA Den Haag

**Datum**  
26 januari 2021  
**Kenmerk**  
TRM/U202100060  
**Telefoon**  
070 373 8393  
**Bijlage(n)**

**Onderwerp**

Reactie op conceptwetsvoorstel Burgerforum kiesstelsel

Geachte mevrouw Ollongren,

U hebt de VNG en de NVVB verzocht een reactie te geven op het ontwerp voor de wijziging van de Kieswet in verband met de invoering van het Burgerforum kiesstelsel alsmede enige andere wijzigingen. Graag maken wij van de geboden mogelijkheid gebruik om gezamenlijk op dit conceptwetsvoorstel (hierna: het wetsvoorstel) te reageren.

Na een aantal algemene opmerkingen (par. 1) gaan wij in op de gemaakte keuze voor het in dit wetsvoorstel geregelde kiesstelsel (par. 2). Daarna besteden we aandacht aan de stembiljetten en het tellen van de stemmen (par. 3). Vervolgens komen de voorstellen omtrent de ondersteuningsverklaringen aan bod (par. 4). Tot slot besteden we kort aandacht aan enige andere onderwerpen (par. 5) en volgen nog enige redactionele opmerkingen (par. 6). De bespreking van het wetsvoorstel wordt vooraf gegaan door een samenvatting van onze bevindingen.

**Samenvatting**

Samengevat hebben we bij het wetsvoorstel de volgende opmerkingen:

- **Algemeen:** Wij zijn het eens met het besluit van het kabinet het kiesstelsel en verkiezingsproces zodanig aan te passen dat de kiezer zich beter vertegenwoordigd voelt. Wel hadden wij graag over het voorstel meegedacht, nu gemeenten een behoorlijk deel van de voorstellen zullen moeten gaan uitvoeren.
- **Keuze kiesstelsel:** Wij beamen dat het gebruik van hetzelfde kiesstelsel voor alle vertegenwoordigende organen voor de kiezer het meest duidelijk is. De vraag is of het in dit wetsvoorstel gekozen Burgerforum kiesstelsel voor elk vertegenwoordigend orgaan een goede uitwerking heeft en de gewenste resultaten oplevert. Wij zijn er niet van overtuigd dat het voorgestelde kiesstelsel ook bij gemeenteraadsverkiezingen het gewenste effect heeft. Wij verzoeken de minister daarom de voor- en nadelen van dit kiesstelsel met

**Vereniging van Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag  
070 - 373 83 93 | [info@vng.nl](mailto:info@vng.nl)

betrokken partijen door te spreken alvorens het stelsel in te voeren. Ook verzoeken wij u de impact van dit voorstel voor andere verkiezingen nader te onderzoeken alvorens het wetsvoorstel wordt ingediend.

- *Vergelijking kiesstelsels:* In de Bijlage bij de Memorie van Toelichting is een vergelijking tussen drie kiesstelsels opgenomen. Onduidelijk is hoe deze vergelijking tot stand is gekomen. Wij vragen hieraan aandacht te besteden in de Memorie van Toelichting.
- *Stembiljet:* Het Burgerforum kiesstelsel heeft gevolgen voor het stembiljet. Het hiervoor vereiste stembiljet sluit goed aan bij de te hanteren modellen stembiljetten op basis van de Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten. Een hanteerbaarder stembiljet is voor de kiezer en voor de gemeentelijke verkiezingsorganisatie van groot belang. Wij dringen er daarom op aan de Experimentenwet door onderhavig wetsvoorstel geen vertraging te laten oplopen.
- *Tellen van de stemmen:* Nu van de tellers van de stemmen conform het Burgerforum kiesstelsel een extra handeling wordt gevraagd is het des te belangrijker dat elektronisch tellen mogelijk wordt gemaakt. Wij vragen hier nogmaals aandacht voor.
- *Ondersteuningsverklaringen:* Wij zijn er niet op voorhand van overtuigd dat het flink verhogen van het aantal vereiste ondersteuningsverklaringen het gewenste middel is om versplintering tegen te gaan. Bovendien zorgt het flink verhogen van het aantal vereiste ondersteuningsverklaringen voor een extra belasting voor gemeenten. Daarom is het des te belangrijker het proces van ondersteuningsverklaringen onder de loep te nemen en de mogelijkheden van digitalisering te onderzoeken en in te voeren. Hetzelfde geldt voor het proces van indienen van de kandidatenlijsten.
- *Afschaffen kieskringen:* Wij zijn het eens met het afschaffen van de kieskringen. In het wetsvoorstel spelen kieskringen geen rol meer, ook niet langer in het proces omtrent ondersteuningsverklaringen. Ze zijn dus niet langer noodzakelijk.
- *Waarborgsommen:* Wij zijn er niet op voorhand van overtuigd dat het flink verhogen van de waarborgsommen het gewenste middel is om versplintering tegen te gaan. Of de voorgestelde verhogingen realistisch zijn kunnen we overigens niet beoordelen.
- *Early voting:* De staatscommissie adviseert in haar rapport om ook in Nederland vervroegd stemmen (early voting) in te voeren. Het kabinet wijst in zijn reactie op het rapport op het belang hiervan. In onderhavig wetsvoorstel, noch in de toelichting wordt hier echter aandacht aan besteed. Wij verzoeken u dit onderwerp in de Memorie van Toelichting in ieder geval te benoemen en mede op basis van de tijdens de aankomende verkiezing opgedane ervaringen snel meer duidelijkheid te verschaffen over vroegstemmen en de regeling daarvan.

### 1. Algemene opmerkingen

Allereerst willen wij aangeven dat wij het betreuren niet eerder te zijn betrokken bij dit wetsvoorstel. Nu het kabinet kiest voor het door de staatscommissie parlementair stelsel aanbevolen kiesstelsel – het advies van de staatscommissie is gericht op de Tweede Kamer -, en dit kiesstelsel ook wil hanteren voor de andere vertegenwoordigende organen, hadden wij hier graag over meegedacht. De VNG en de NVVB vertegenwoordigen immers de gemeenten die de ambities in het wetsvoorstel straks voor een deel moeten gaan uitvoeren.

Overigens is er zeker wat voor te zeggen voor alle vertegenwoordigende organen hetzelfde kiesstelsel te hanteren, hieronder komen wij daar op terug.

Zoals de Staatscommissie parlementair stelsel in haar rapport *Lage drempels, hoge dijken/ democratie en rechtsstaat in balans* aangeeft, is er een groeiend aantal mensen in de samenleving dat zich niet of slecht vertegenwoordigd voelt. Wij onderschrijven deze constatering. Het is goed te onderzoeken hoe en te bewerkstelligen dat de betrokkenheid van mensen wordt vergroot. Het kiesstelsel en het verkiezingsproces zijn daarbij belangrijke aandachtspunten. De verkiezingen vormen immers de basis van onze democratie. Het is dan ook van groot belang dat kiezers zich daarbij betrokken voelen en zoveel mogelijk van hun recht om te stemmen gebruik maken. Wij zijn het er dan ook mee eens dat het kabinet besloten heeft het kiesstelsel en het verkiezingsproces zodanig aan te passen dat de kans groter is dat kiezers zich meer en beter vertegenwoordigd voelen dan nu het geval is. Op de keuze van het kabinet voor het door het Burgerforum kiesstelsel in discussie gebrachte voorstel gaan wij hieronder nader in.

## *2. Keuze kiesstelsel*

### Een uniform kiesstelsel voor alle vertegenwoordigende organen

Het kabinet oordeelde naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie dat het huidige kiesstelsel in essentie voldoet, maar dat er in ieder geval verbeteringen nodig zijn om de band tussen kiezer en gekozene te versterken. Daarnaast is de toegankelijkheid van het kiesstelsel voor de kiezer heel belangrijk. De kiezer moet begrijpen welke keuzes hij kan maken en wat de gevolgen van die keuzes kunnen zijn. Een belangrijke overweging is dan ook om niet alleen voor de verkiezing van de Tweede Kamer maar ook voor de andere vertegenwoordigende organen hetzelfde kiesstelsel te hanteren.

Wij zijn het met deze overwegingen eens. Het hanteren van hetzelfde kiesstelsel voor alle vertegenwoordigende organen is het meest duidelijk voor de kiezer. Het is echter van groot belang dat het te hanteren kiesstelsel voor de verkiezing van de verschillende vertegenwoordigende organen ook daadwerkelijk een goede uitwerking heeft en de gewenste resultaten oplevert. Het advies van de staatscommissie is gericht op de Tweede Kamerverkiezing en niet op de verkiezingen van de andere vertegenwoordigende organen. Vóórdat een gewijzigd kiesstelsel wordt ingevoerd is het noodzakelijk dat eerst een impactanalyse wordt uitgevoerd naar de gevolgen hiervan voor onder meer de verkiezing van de gemeenteraden. De wijziging is immers fundamenteel en vermoedelijk van grote invloed op het functioneren van de gemeenteraad. Wij verzoeken u dan ook, vóórdat het wetsvoorstel wordt ingediend bij de Tweede Kamer dit onderzoek te (laten) verrichten.

Bij het onderdeel 'Burgerforum kiesstelsel' gaan wij nader in op de gevolgen voor en de mogelijke impact op de gemeenteraad.

### Vergelijking kiesstelsels

Om een goede afweging te kunnen maken heeft het kabinet het Burgerforum kiesstelsel zoals aanbevolen door de staatscommissie, vergeleken met twee andere systemen, te weten een meervoudig districtenstelsel waarin compensatiezetels nodig zijn om de evenredigheid te borgen (in essentie een vereenvoudigde versie van het Deense kiesstelsel) en een kiesstelsel met (de huidige) 20 kamerkiezingskringen waarin per kieskring een deels unieke kandidatenlijst wordt ingediend. In de bijlage bij de Memorie van Toelichting is deze vergelijking nader toegelicht. Onduidelijk is hoe deze vergelijking tot stand is gekomen en door wie deze vergelijking is gemaakt. Wij verzoeken u hier aandacht aan te besteden in de Memorie van Toelichting.

### Burgerforum kiesstelsel

Op basis van de hiervoor genoemde vergelijking kiest het kabinet voor het Burgerforum kiesstelsel. Dit stelsel biedt de kiezer de mogelijkheid om te kiezen voor een stem op een lijst of voor een stem op een individuele kandidaat. Als de kiezer zijn stem op een lijst uitbrengt stemt hij als het ware automatisch in met de volgorde van kandidaten op de betreffende lijst. De stem op de individuele kandidaat krijgt meer gewicht. Dit biedt een grotere kans voor de kandidaat dat deze ook daadwerkelijk een zetel in het vertegenwoordigend orgaan bemachtigt dan nu met het systeem van voorkeursstemmen het geval zou zijn. Kiezers die een voorkeur hebben voor een bepaalde kandidaat zien hierdoor eerder resultaat. Dit kan de band kiezer-gekozene versterken.

Het Burgerforum kiesstelsel zou goed toepasbaar zijn op alle verkiezingen. In de Memorie van Toelichting wordt dit als volgt beargumenteerd: 'Niet alleen bij de Tweede Kamerverkiezingen, ook bij de verkiezingen van overige vertegenwoordigende organen kan het aantrekkelijk zijn wanneer individuele kandidaten vanwege hun persoonlijke kwaliteiten of profiel aandacht van groepen kiezers verwerven en uitgebrachte kandidaatsstemmen zwaarder doorwerken dan voorkeurstemmen in het huidige stelsel.' (p. 9)

Dit betreft een veronderstelling waarvan het de vraag is of daadwerkelijk sprake zal zijn van deze invloed op de gemeenteraadsverkiezingen. Sterker nog: wij zijn er niet van overtuigd dat zo'n nieuw stelsel ook bij gemeenteraadsverkiezingen het gewenste effect heeft. Zo kan het voorgestelde systeem van voorkeursstemmen zelfs een negatief effect hebben. Het wordt immers gemakkelijker voor kandidaten een zetel te verwerven en daardoor de kans te krijgen vooral hun eigen belang te behartigen. In het kader van de aanpak van ondermijning kan dit zorgelijk zijn.

Wij vinden het daarom van belang om, naast het uitvoeren van een impactanalyse, zoals hiervoor al opgemerkt, met betrokken partijen de voor- en nadelen van een dergelijk kiesstelsel goed door te denken alvorens dit stelsel in te voeren en ook bij de gemeenteraadsverkiezingen te gebruiken. Wij nodigen dan ook de minister van harte uit om met ons hierover van gedachten te wisselen.

Zoals u ook al aangeeft willen wij nog eens benadrukken, dat bij invoering van een nieuw kiesstelsel goede en duidelijke communicatie hierover richting kiezers en andere betrokkenen van groot belang is. Daarmee staat of valt immers het effect dat dit stelsel moet opleveren.

### *3. Stembiljet en tellen van de stemmen*

#### Stembiljet

Als het Burgerforum kiesstelsel wordt ingevoerd heeft dit gevolgen voor het stembiljet. De kiezer moet behalve een stem op een kandidaat ook een stem op een lijst kunnen uitbrengen. In de Memorie van Toelichting wordt opgemerkt dat het voor deze manier van stemmen vereiste stembiljet goed aansluit bij de nieuwe stembiljetten die zijn ontworpen met het oog op experimenten op grond van het wetsvoorstel Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten. Wij pleiten al lange tijd voor de invoering van een nieuwe model stembiljet dat voor kiezers (en stembureauleden) makkelijker te hanteren is en bovendien sneller en ook elektronisch telbaar is. Wij juichen dan ook van harte toe dat deze experimentenwet er komt.<sup>1</sup> Dat geldt daarmee ook voor de in het onderhavige wetsvoorstel voorziene opzet van het stembiljet. Wel benadrukken wij het belang om de invoering van het nieuwe stembiljet zoals voorzien in de Tijdelijke experimentenwet, geen

---

<sup>1</sup> Zie ook <https://vng.nl/nieuws/reactie-vng-op-experimentenwet-nieuwe-stembiljetten> en [https://vng.nl/sites/default/files/2020-06/20200612\\_brief-parlement\\_input-vng-voor-inbreng-wv-tijdelijke-experimentenwet-nieuwe-stembiljetten.pdf](https://vng.nl/sites/default/files/2020-06/20200612_brief-parlement_input-vng-voor-inbreng-wv-tijdelijke-experimentenwet-nieuwe-stembiljetten.pdf).

vertraging te laten oplopen door het onderhavige wetsvoorstel. Gelet op de nadelen van het huidige stembiljet is het immers relevant dat de kiezers zo snel mogelijk gebruik kunnen maken van het in die wet voorziene hanteerbaarder stembiljet. Hetzelfde geldt voor het elektronisch kunnen tellen van deze stembiljetten: door de voordelen daarvan op de totstandkoming van een snelle en betrouwbare verkiezingsuitslag is het van belang dat de ontwikkelingen om elektronisch tellen mogelijk te maken voortgang blijven vinden. Het spreekt dan ook vanzelf dat de stembiljetten zoals voorzien in het onderhavige wetsvoorstel elektronisch telbaar zijn. Wij verzoeken u daarmee bij de verdere behandeling van het onderhavige wetsvoorstel zo nodig rekening te houden.

#### Tellen van de stemmen

De invoering van het Burgerforum kiesstelsel volgt volgens het kabinet niet tot een extra belasting voor de verkiezingsorganisatie. Dit is echter niet helemaal juist. Het kiesstelsel heeft in ieder geval invloed op het tellen van de stemmen en levert meer werk op rond de ondersteuningsverklaringen (zie daarover par. 4). Doordat de stemmen die zijn uitgebracht op een lijst apart geteld moeten worden, levert dit een extra handeling op voor de tellers. Zij zullen eerst onderscheid moeten maken tussen de lijststemmen en de kandidaatsstemmen. Deze laatste worden uitgesplitst naar partij en vervolgens naar kandidaat. De lijststemmen worden apart geteld.

Zoals hiervoor aangegeven, moeten de stembiljetten zodanig zijn dat deze elektronisch kunnen worden geteld. Nu er in het telproces extra tellingen moeten worden verricht is het des te noodzakelijker dat elektronisch kan worden geteld. Wij wijzen daarom nogmaals op het belang op zo kort mogelijke termijn mogelijkheden te scheppen om stembiljetten elektronisch te kunnen tellen.

#### *4. Ondersteuningsverklaringen*

De staatscommissie heeft ook aanbevelingen gedaan over het aantal ondersteuningsverklaringen. Het verhogen van het aantal ondersteuningsverklaringen zou een mogelijke maatregel zijn om versplintering (in de Tweede Kamer) tegen te gaan. Door de verhoging van het aantal ondersteuningsverklaringen wordt beter gewaarborgd, dat nieuwe partijen over een zekere aanhang beschikken als ze aan verkiezingen deelnemen.

Het kabinet heeft deze aanbeveling overgenomen in onderhavig wetsvoorstel. Het aanbevolen aantal van 1200 ondersteuningsverklaringen voor de Tweede Kamerverkiezingen achtte het kabinet echter niet hoog genoeg. Dit aantal is verhoogd tot 5000 ondersteuningsverklaringen. Voor de verkiezingen van andere vertegenwoordigende organen is het aantal vereiste ondersteuningsverklaringen hiervan afgeleid. De vereiste aantallen zijn voor wat betreft de gemeenteraden gerelateerd aan het aantal zetels, zoals dat nu ook het geval is (zie artikel H 4 Kieswet), met een extra staffel voor gemeenten met minder dan 13 zetels.

Het is begrijpelijk dat de staatscommissie en het kabinet zoeken naar mogelijkheden om versplintering van partijen tegen te gaan. De vraag is echter of het flink verhogen van het aantal vereiste ondersteuningsverklaringen en van de waarborgsommen daarvoor wel de gewenste middelen zijn.

In ieder geval moeten nieuwe partijen niet al te hoge drempels ondervinden om mee te kunnen doen aan verkiezingen. Ook hierover nodigen we de minister graag uit om met ons het gesprek aan te gaan.

Het flink verhogen van het aantal ondersteuningsverklaringen zorgt bovendien voor een extra belasting van gemeenten. De kiezers moeten immers op het gemeentehuis hun ondersteuningsverklaring komen afleggen.

Wel is de termijn waarbinnen de ondersteuningsverklaringen moeten worden ingeleverd verhoogd van twee naar vier weken. Deze verlenging geeft weliswaar wat lucht, maar het verwerken van zoveel meer ondersteuningsverklaringen vraagt veel extra inzet.

Zeker nu het aantal ondersteuningsverklaringen zo sterk wordt verhoogd vragen wij nogmaals dringend aandacht voor het proces van indienen van de ondersteuningsverklaringen.

De VNG en de NVVB hebben in 2018 de Verkiezingsagenda 2021 gepubliceerd waarin punten zijn opgenomen voor een kwalitatief beter, efficiënter en effectiever verloop van het verkiezingsproces.<sup>2</sup> Een van de thema's die op deze Verkiezingsagenda staan, is de nieuwe informatiemaatschappij. De overheid streeft naar verdere digitalisering van de maatschappij. Het is relevant dat de organisatie van de verkiezingen daarin meebeweegt, uiteraard met inachtneming van de waarborgen van het verkiezingsproces. Een van de agendapunten bij dit thema is het digitaal aanleveren van ondersteuningsverklaringen. Gelet op de kansen van digitalisering voor kiezer en overheid in deze is de tijd rijp om het aanbieden van ondersteuningsverklaringen via de digitale weg mogelijk te maken. Met het oog op een inclusieve samenleving zal daarbij de digitale weg naast de fysieke weg moeten worden aangeboden. Wij verzoeken u om met ons in het kader van dit wetsvoorstel het digitaal aanbieden van ondersteuningsverklaringen verder te onderzoeken en mogelijk te maken. Het is van belang In dit onderzoek ook de organisatorische en financiële gevolgen mee te nemen.

Daarbij kan overigens ook de mogelijkheid worden meegenomen om de kandidatenlijsten digitaal aan te leveren.

## *5. Overige opmerkingen*

### Afschaffen kieskringen

Eén van de andere onderdelen van het wetsvoorstel behelst het afschaffen van de kieskringen. Hierdoor worden de verkiezingen van de Tweede Kamer en een aantal provinciale staten eenvoudiger, omdat politieke partijen nog maar één lijst hoeven in te dienen. Dit scheelt administratieve lasten voor de partijen. Ook kan dit gunstig zijn voor de herkenbaarheid van de politieke partij. Afschaffing past ook in het voorgestelde Burgerforum kiesstelsel. Doordat sprake is van één kandidatenlijst heeft elke kandidaat een even grote kans door de kiezer gekozen te worden. Ook kan de kiezer een keuze maken voor elke kandidaat op de lijst, het maakt niet meer uit in welke kieskring de kiezer woonachtig is.

De staatscommissie doet ook de aanbeveling de kieskringen af te schaffen, omdat de kieskringen in het door de commissie voorgestelde kiesstelsel geen wezenlijke functie meer hebben.

Wij kunnen ons vinden in dit voorstel. De kieskringen hebben geen toegevoegde waarde als het Burgerforum kiesstelsel wordt ingevoerd. Bij de ondersteuningsverklaringen spelen kieskringen nu nog wel een rol. In onderhavig wetsvoorstel wordt dit zo opgelost dat ook voor ondersteuningsverklaringen de kieskringen niet langer van belang zijn.

### Waarborgsommen

Het verhogen van de waarborgsom die door nieuwe politieke partijen moet worden betaald is ook één van de voorstellen. Daarnaast moeten partijen een hogere waarborgsom gaan betalen voor het registreren van de aanduiding van een politieke groepering. Verder wordt geregeld dat de bedragen jaarlijks bij ministeriële regeling worden gewijzigd, overeenkomstig de voor de rijksbegroting gehanteerde loon- en prijsbijstelling.

---

<sup>2</sup> Zie <https://vng.nl/nieuws/nvvb-en-vng-lanceren-samen-verkiezingsagenda-2021>

Het verhogen van de waarborgsom is, net als het vergroten van het aantal vereiste ondersteuningsverklaringen, bedoeld om versplintering van politieke partijen tegen te gaan, en één van de aanbevelingen van de staatscommissie. Deze aanbeveling richtte zich op de Tweede Kamerverkiezingen, maar in onderhavig voorstel wordt de waarborgsom ook in het kader van andere verkiezingen vergelijkbaar verhoogd.

Of deze verhogingen realistisch zijn kunnen we niet beoordelen. Wij zijn er daarnaast niet zonder meer van overtuigd dat, zoals hiervoor bij de ondersteuningsverklaringen al is opgemerkt, het flink verhogen van de waarborgsom het gewenste middel is om versplintering tegen te gaan. De drempel voor nieuwe partijen moet in ieder geval niet zodanig hoog zijn dat deze een te grote belemmering vormt om zich te kunnen registreren.

#### Early voting

De staatscommissie adviseert in haar rapport om ook in Nederland vervroegd stemmen (early voting) in te voeren. Het kabinet wijst in zijn reactie op het rapport op het belang hiervan. Vervroegd stemmen vergroot de toegankelijkheid van de verkiezing en kan eraan bijdragen dat meer kiezers zelfstandig hun stem kunnen uitbrengen, waardoor zij minder afhankelijk zijn van een volmacht. In onze Verkiezingsagenda 2021 (zie hiervoor) hebben we mede met het oog op het terugdringen van het aantal volmachten, de mogelijkheid van invoering van een systeem van early voting geadresseerd. Bij de komende Tweede Kamerverkiezingen in 2021 wordt het vroegstemmen ook een van de mogelijkheden voor de kiezer om zijn stem uit te brengen.

In onderhavig wetsvoorstel, noch in de toelichting wordt echter enige aandacht besteed aan vroegstemmen. Wij verzoeken u dit onderwerp in de Memorie van Toelichting in ieder geval te benoemen. Wij dringen er bij u op aan om, mede op basis van de tijdens de aankomende verkiezing opgedane ervaringen snel meer duidelijkheid te verschaffen over vroegstemmen en de regeling daarvoor.

#### *6. Redactionele opmerkingen*

- Artikel I, onderdeel W: vóór H4, tweede tot en met vijfde lid 'artikel' invoegen;
- Artikel I onderdeel Y: vóór H4, tweede tot en met vijfde lid 'artikel' invoegen;
- Artikel I, onderdeel QQ: vóór N14 'artikel' invoegen.

Nogmaals benadrukken wij dat wij graag met u het gesprek aangaan over knelpunten en verbeteringen in het verkiezingsproces.

Wij vertrouwen erop dat u in het wetsvoorstel rekening houdt met deze opmerkingen en bereid bent om die in de tekst en toelichting van de wet te verwerken.

Hoogachtend,

VNG



mr L.K. Geluk  
Algemeen directeur

NVVB



S. Rijsdijk  
Voorzitter